

Temesi Ferenc

Testészet

Hommage à Karinthy

Van egy csatorna a köztévén, amelyet szinte mindennap nézek, a többi sportcsatorna mellett, és ez az M4 Sport. Délután, vagy ha jobb napom van, este – mikor már belefáradtam a mások által rótt betűk ösvényein való kóborlásba, és a számítógép monitorjának látszólag szűz havában baktatok, és hagyok csapássá összeálló nyomokat – már kevésbé vágyom újabb és újabb betűnyalábra.

Mindegy, mi, csak mozogjon, mondta egy barátom. Nekem ez kevés. Mozoghatnak filmfigurák is a házimoziban. Megesik, hogy a világhálóról kiválasztható vagy a nem is tudom, hány csatorna ontotta film helyett is inkább választok sportot. Az ÉLŐ sportközvetítést. Ez lett a mániám. Hogy most történik, amit látok, valós időben. Lehet női kézilabda-mérkőzés, amely keményebb, mint egy férfi jégchokimeccs. Mindegy, hanyadosztályú, én nézem. Egy élő sportközvetítésben több a megtisztulás, mint sok rossz filmben. Színház ez is, csak itt ritkábban szólalnak meg a szereplők.

Az ember győzni akaró állat. Győzz, ha tudsz, veszíts, ha muszáj, de sose add fel. Nem veszítettünk, csak kifutottunk az időből. Ez a helyes hozzáállás. Hinned kell magadban, akkor is, amikor senki más nem hisz benned. Ezt teszi a győztes. Jack Dempsey, a bokszoló mondta volt, a múlt század húszas éveiben: Bajnok az, aki föláll, amikor nem tud. Nem vagy vesztes, míg tovább próbálgazol. „Több mint kilencezer dobást elhibáztam életemben. Vagy háromszáz meccset elveszítettem. Huszonhatszor hibáztam, amikor rám bízták a meccset eldöntő dobást. Újra és újra, életemben kudarcot vallottam. És ezért tudtam diadalmaskodni.” Michael „Air” Jordan véleménye ez, ma már kosárlabda-legenda ő is. A gyöngét mindenki szánja, az irigységet ki kell érdemelned, mondta Arnold Schwarzi, mielőtt színész lett volna.

Az idők hajnala óta, ha az ember dobhat, üthet vagy rúghat valamit, paszsolhatja, cselezhet vagy löhet vele, meg is akarja tenni. Azt mondani annak a nem túl sok embernek, aki ma meccsre jár, és azért fizet, hogy megnézzé, huszonkét ember miként kerget egy börgolyót, olyasvalami, mintha a koncertre járóknak azt mondanánk, a hegedű csak száraz fa és húrok, a színházba járóknak meg azt, hogy a Hamlet meg csak tinta és papír. A foci a nép operája – érted, nem érted, így van.

ZÁRÓJEL. Ebben a hibrid, felemás módszerekkel vívott aszimmetrikus háborúban – ami most zajlik – gyakran még frontvonalak sincsenek. A pálya mégis az a hely, ahol látjuk, ha valaki sunyi módon betart a másiknak, könyökkel torkon vágja, víz alá nyomja vagy hátulról felrúgja. A játékosok nevük és számuk alapján azonosíthatók. Mindkét fél azonos létszámmal vesz részt az összecsapásban, és meghatározott szabályok szerint játszanak. Nem a semmiből bukkannak elő civil ruhás játékosok simaszokban, kezükben géppisztollyal,

derekukon kézigránáttal vagy robbanószerkezettel. Aki mégis durván szabálytalankodik a pályán, azt kiállítják a játékból. ZÁRÓJELBE ZÁRVA.

A sportsiker a legjobb hangulatkeltő, hatásosabb minden hírverésnél. Egy gól többet ér több tízezer plakátnál. Még a himnusz is másként hangzik, ha egy magyar sportoló áll a dobogó legfelső fokán. A reklámot persze itt sem úszhatjuk meg a pályák mentén vagy a közvetítések szüneteiben, de utóbbi esetben legalább levehettjük a hangot. Én ilyenkor egy villám-sakkpartit játszom a földgolyó valamely másik helyén élő, másik amatőrrel az okostelefonon. A telefonom már nagyon okos. Nekem csak a magamhoz való eszem van meg. Én elsősorban olyan sportágak közvetítéseit nézem, melyeket én is űztem boldogult úrfikoromban: kézilabda, kosárlabda, foci, úszás, vízilabda, kajak. Az atlétika azért is a kedvencem, mert nem a bírók döntenek. Mérhetőek az eredmények.

Radnóti Miklós Téli vasárnap

Arany késként villan a napnak fénye a fák közt
és füstölve siklik az úton a friss nyomokon
s távol nagyokat hasogat a kemény levegőből,
síkos arany domb őrzi ott örömét!

Ó, most síkos a lomha gond is, füttyentve kicsúszik
melegéből és csönd s a havon vékony repedés
jelzi tünése nyomát, míg nyugodt dobogással
takarítgat utána a szív.

Nézd! asszonyod arany kontya s két síje
külön megcsillan a lejtőn s eltűnik lobogón;
lenn hó pora bújtatja s egy enyhe kanyar.

Ó, fend hóhoz a léced! csisszen az s kinyitja előttd
az erdőt és mögötted újra kezettfog a szél
s az utat szegő fák sora tanakodva nézi tünésed!

(Este)

Jó fáradság pirul és szerelem az asszonyok arcán
s a ház falánál odakinn, csöpögőn sorakoznak
a ködben a lécek. Ezüst esti világ ez! fölötté
az égen sötét koszorúba gyűlik a holnap hó.

Hegyi Botos Attila

Azt mondják, az ellentmondással kezdődik

Azt mondják, az ellentmondással kezdődik. A megértés is.

Nem tudom, ez számomra maga is érzelmileg ellentmondásos. Ahogy a sport.

Keresem a megfelelő szavakat, a jóérzésű, nem ellentmondásos választ. Ha nem lelem, inkább kérdéseket teszek fel magamnak, tisztázni próbálok. Csak a tisztaság, a tisztás érdekel. Míg nem tisztázom, magammal beszélem meg.

Így vagy úgy: többnyire hallgatok.

Mit is mondhatna a testről, ki a hangsúlyt a szellemre helyezi? Nagyvonalúan egyet: teljesség, egészség. Hogy végül is nincs kettő, csak egy.

Persze ennyivel ellegyinteni szélhámós tapintatlanság lenne. S nem mellékes segítség, hogy szellemeskedés ide-oda, itt, Európában mindenkinek a fejében ugyanaz a testideál. Az antik testé.

Istennek hála, nem panaszkodhatom. Eddig fizikumomra mindig számíthattam, a legkilátástalanabb pillanatokban is. Derék szekér. Ha kell, ma ugyanúgy leír egy hátraszaltót, helyére húz egy kidőlt fát, s páráktól ittasan sprintel fel a hegynek. Vagy épp a hegy gyomrába. S közben még örül is, ahogy egy szeleburdi, mozgástól megrészegült csikó.

Örül, hogy él.

Helyénvaló mozgáskoordinációk, értelmi fejlődés, matek. A részegítő sebeség, mi fölött úgy lebeg önfeledten, mozdulatlan a szellem, mint egy egyszerűre szakrális, egyszerűre érzéki anyai ringató. A kép kedvéért szétszedtem, noha valójában ez is egy. Hogy szokásom mondani: motorikus meditáció.

Az asztrofizikusok szerint, a fénysebesség felé közeledve térré lassul az idő. Jól hangzik. De nem, még így sem tudom, mi az a sport. Látószögek persze akadnak. Külön-külön értelmezési halmazok, rendszerükön belül persze azok is kielégítőek. Amíg nem piszkáljuk meg a rendszert. Amíg más rendszerekkel nem próbáljuk relációba hozni. A hidakkal mindig sok a gond. Ahogy a rendszerekkel. Ahogy egymással. Mennyi feltételezettség!

Szó mi szó, sok megközelítéssel találkozhatunk. A ma divatos sporttörténeti megközelítéstől többnyire kilel a hideg. A „sport” szó etimológiájából adódótól. Márminthogy az emberek mindig szerettek kikapcsolódni, mulatni, szórakozni. Letenni a munka nyűgét.

Nem tudom. Nagypám például szeretett dolgozni, noha erősen viselnie kellett a sors csapásait. Meglehet, neki ez volt a sport. Mert sportolni ugyan nem láttam. De két, másón önkényeskedő csendőrt derékszíjuknál megragadva úgy koccintott össze, hogy eszméletüket veszítették. Az egész ember cirka 150 centi volt. Vajon hány efféle Kinizsi-emberről nem emlékezik meg a nagy, dicső történelem?

A szórakozással, pláne a szórakoztatóiparral amúgy se vagyok kibékülve. Mintha elsikkadna a lényeg. Maga az ünnep, ami összeköti a mozgó testet az

istenek, az áramlatok, füvek, darvak, fények táncával. A kozmikus muzsikával. Persze időben visszafelé untalan a kultuszba jutunk.

Errefelé meg a kényszermunka utáni kikapcsolódásba. Aligha a mienk. Működtetünk, kikapcsoltatunk. Szórakoztattatunk, szétszórattatunk. Amerre (meg)vezetnek. Dobnak. És tovább. Mert olyan (is) az ember. Kocog a semmi-be, kurrens uniformisban, magára zárt fején fülhallgatóval. De legalább kocog: mozog a test. Ha sokszor nem is a legoptimálisabban. Mennyi groteszk, sokszor hasznavehetetlen, narcisztikus izom! S mennyi ételhamisság.

Nos, efféle lenne egy rosszízű válasz, az abszolút nem kielégítő. Egy empátia híján való, részvétlen, érzéketlen igazság.

Ami fél. Igazság.

Hasonlóra juthatnánk a versennyel (agon, athlon). Mennyire rühelltem mindig is! Kívülről a sportközvetítések hangtölcsér-hangszínét. Az elektronikus szemfényvesztést.

Belülről a cidrizést, lámpalázat. A győzelmet, s a vereséget is. Ha veszített, ha nyert. Mindig ott volt a másik. Mert ez így egész. Ha vesztettem, ha nyertem (szertornában, futásban, cselgáncsban stb.).

Érteni véltem persze a versenyek egyre fentebb pompázó gyümölcseit. Látható eredményességét. Városállamok, polgárok küzdelmeit. Azért Hermodóroszt nehezemre esett megbocsátanom az epheszosziaknak.

Summa féligaz ez is így.

Merthogy – ha nem is magam miatt – de követtem a 2016-os foci EB-t s az olimpiát. Úgy izgultam, mint a fittyfene. Mintha az életemről lenne szó. Mintha egy sokat hányattatott főhősről végre kiderülne. Kiderülne a napfényes igazság. Hogy a libapásztorlány valójában királylány.

Hogy milyen megejtő, gyönyörű, kerek ez az egész történet. Akár a labda, s a gyepen kergetőző lányok, fiúk.

Istenem, te, én: csupa ellentmondás. Érteni szeretnéd? Ne szedd szét – hozd táncba, ünnepelj! „Az ember mindig egész.”